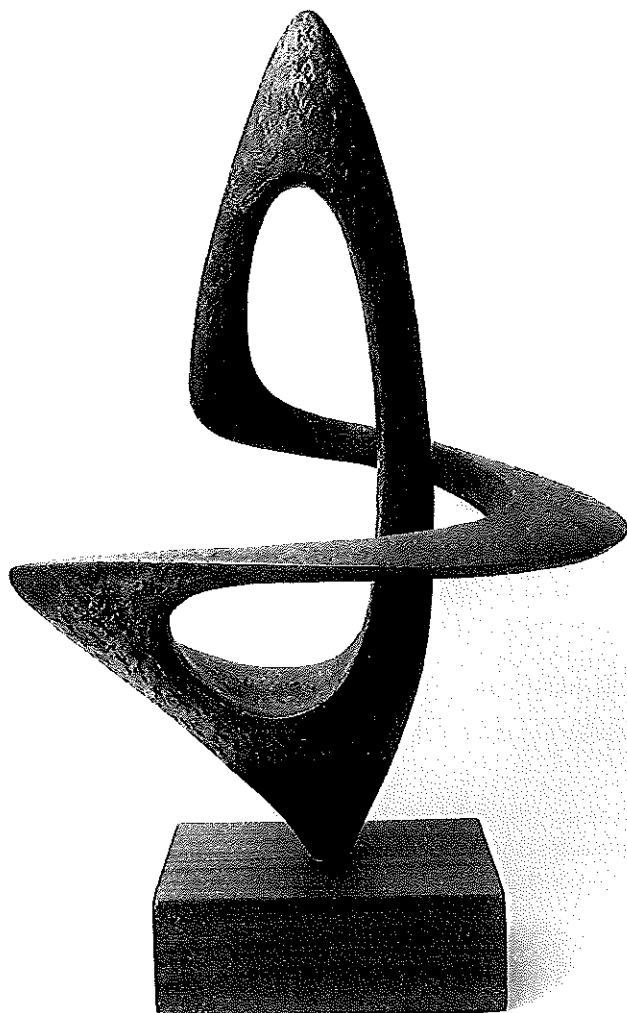

RELIGION OG LIVSSYN

TIDSSKRIFT FOR RELIGIONSLÆRERFORENINGEN I NORGE

MENNESKE

I spalten Et Europa i endring er vi denne gangen kommet til Spania.

Religionsundervisningen i Spania

José María Guardia Sierra

Den religiøse og etiske undervisningen i Spania skal, som en del av læreplanen, medvirke til dannelsen av personer som er ansvarlige, bevisste, kritiske og frie. Den gir elevene grunnelementer til deres egen, personlige selvstendighet. Den setter dem i stand til å respektere og å komme i dialog med andre trosretninger som er til stede i vårt pluralistiske samfunn. Den muliggjør en likevekt mellom den åndelige, psykologiske og kulturelle utviklingen til elevene, en utvikling som finner sted innenfor deres egen historiske sammenheng og miljø. Den hjelper dem til å forstå Spanias kulturelle og kunstneriske arv. Den tillater dem å strukturere og å systematisere innholdet i den katolske tro som er den mest innflytelsesrike trosretning i Spania.

Religionsundervisningen skiller seg fra kirkens katekismeundervisning. Den oppfattes som en syntese av tro og kultur, uadskillelig fra den menneskelige dannelselse.

Prinsippene, målene og metodene er de samme som ellers i skolevesenet. Undervisningsens mål er, fra et kristent perspektiv, følgende:

1. Å åpne for en dialog mellom tro og kultur, der man leter etter rom for den virkelige menneskelige framgangen.
2. Å gi svar på den ytterste mening med livet med alle etiske implikasjoner.
3. Å fremme og å skjerpe spørsmålene som eleven stiller seg selv og som eleven selv må ta stilling til.
4. Å hjelpe til med å skape en skala av verdier, enkelte prinsipper og holdninger som kan finne sin konkrete form i etisk oppførsel og sameksistens.
5. Å hjelpe til å bli en del av samfunnet, men med et kritisk blikk.
6. Å opplyse elevene om den spanske og europeiske kulturarv som opprettholdes og bekreftes gjennom tro, skikker, ritualer, høytider, verdier og en livsstil bygget på kristendom, og også å overføre rikdommen fra vår kulturarv i hele sin sannhet.

Den rettslige bestemmelsen i Spania som stadfester prinsippet om religionsfrihet, definerer staten som verdslig og også prinsippet om samarbeid mellom staten og den katolske kirke og de øvrige religiøse trosretninger. Foreldreretten skal sikre at barn og unge får en undervisning som er i samsvar med foreldrenes overbevisning. 72 prosent av foreldrene ber skolen gi barna undervisning i katolsk tro.

Fra 1979 har det vært en «Overenskomst om undervisning og kulturelle forhold» mellom den spanske stat og Vatikanet. I 1992 undertegnet man Avtalen om samarbeid med den evangeliske (protestantiske), jødiske og islamske trosretning i Spania. For tiden er det slik at den som vil følge undervisning i religion kan velge mellom de trosretninger som har en offisiell avtale med den spanske stat og dens regjering (den katolske religion, den evangeliske/protestantiske, islamske og jødiske). I faget gis det vurdering med karakter, og faget er en del av elevenes obligatoriske pensum. Selve pensumet i en religiøs trosretning fastsettes av de respektive religiøse trossamfunn. Pensumet i *Alternative aktiviteter* fastsettes av Regjeringen.

Ungdomsskolen i Spania, der elevene går fra de er 12 til de er 16 år gamle, må tilby undervisning i en trosbekjennende religion og dessuten, for dem som ikke velger det, alternativet *Religionenes historie og kultur*. For dem som ikke vil ha religionsundervisning i det hele tatt, tilbys en «passende utdanningsoppgave». Denne fremgangsmåten, med sine mange valg, er svaret på vårt pluralistiske samfunn. Den ivaretar foreldrenes rett til å velge den religiøse og moralske skolegang som de måtte ønske for sine barn, og også ønsket om et fritt og uavhengig valg. Men det som loven klart stadfester, etterfølges ikke ved de enkelte lærestedene. I dag er dette et problem. I praksis er det slik at de elevene som har religionsundervisning, ofte ender opp med et særdeles tungt og krevende innhold. Dette i motsetning til dem som har «passende utdanningsoppgave». Der er det gjerne aktiviteter som har svært lite med utdanning å gjøre.

Det er blitt organisert kampanjer, både åpent og i det skjulte, for å få slutt på religionsundervisning i den offentlige skolen. Vi må medgi at både samfunnet og miljøet vi lever i generelt er blitt sekularisert, men vi tar avstand fra enhver type press som enkelte medier og samfunnsgrupper utøver, når dette presset viser seg å være på kanten av det lovlige. Det å virkelig være moderne betyr ikke å forkaste religionen, men tvertimot oppriktig å søke etter sannheten.

Reguleringen av religion i videregående skole (altså aldersgruppen 16 til 18 år i Spania) har stoppet opp på halvveien. I APPRECE – den spanske religionslærerforeningen – forsvaret vi faget *Religiøs trosbekjennelse* som et akademisk alternativ i den videregående skole til faget *Religionenes historie og kultur*. Dette gjør vi ut fra formuleringen fra ESO (*Educación Secundaria Obligatoria, svarer til Utdanningsdirektoratet, men begrenset til videregående opplæring, o. a.*) som skjelner mellom trosbekjennende undervisning, ikke-trosbekjennende undervisning og Passende Utdanningsoppgave for dem som ikke ønsker noen av delene.

APPRECE har alltid søkt et juridisk grunnlag for handlingene sine, et grunnlag som vil tillate å løse problemene knyttet til religionsfaget og dets lærere. For tiden holder vi på med, gjennom forhandlinger, å fullføre etableringen av den juridiske rammen. Vi verdsetter det bidraget som religionen gir til sameksistensen, rettferdigheten, freden og det sosiale samholdet i den Europeiske Union og i verden. I utviklingen

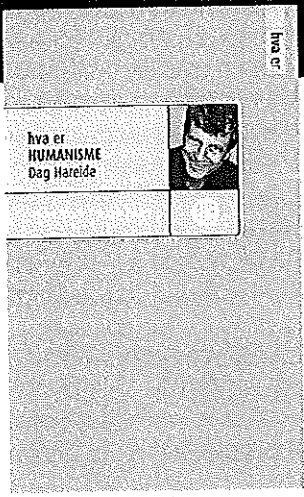
av læreplanene må vi ikke glemme de utdanningsmessige ressursene som finnes i religionen i form av kapasitet og muligheter, kompetanse, kunnskap og innsikt. Vi trenger en seriøs og objektiv dialog, der ingen stenges ute, en dialog som gir svar på de utfordringene et pluralistisk og sekularisert samfunn står overfor.

Teksten er oversatt fra spansk av Bård Brudevold. Redaksjonen har supplert artikkelen med et par opplysninger hentet fra artikkelforfatterens engelske presentasjon på EFTRE sitt nettsted, <http://www.eftre.net/>.

José María Guardia Sierra

- President i APPRECE, den spanske religionslærerforeningen.
- E-post: unionapprecespana@hotmail.com

KJØP BOKEN: 179,-
🌐: www.universitetsforlaget.no
✉: bestilling@universitetsforlaget.no
☎: 24 14 75 00

UNIVERSITETSFORLAGET

Dag Hareide
hva er HUMANISME

Hva menes egentlig med ordet "humanisme"? Hvor kommer humanismen fra, og har den betydning i dag?

.....

«Hareides balansegang i denne boken er beundringsverdig – han lar seg ikke forlede inn i ensidigheter av noe slag (...) Jeg leste boken i ett sluk. Jeg er ordentlig imponert...»

TROND BERG ERIKSEN

UNIVERSITETSFORLAGET.NO

Religion og livssyn
Organ for Religionslærerforeningen i Norge
www.religion.no
Årgang 24 – Nr. 3 – 2012

Redaksjonskomiteen:
Ole Andreas Kvamme (ansv.)
Kjell Arne Kallevik

Forsidebilde: *Piruet* (1951) av Aase Texmon Rygh. Fotograf: Øystein Thorvaldsen.
Vi takker kunstneren for tillatelse til trykking.

Formgeving:
Møklegaard Print Shop AS, Fredrikstad

Layout:
Fiksferdigfoto

Trykk:
Møklegaard Print Shop AS, Fredrikstad

Opplag dette nummer: 800

Redaksjonens adresse:
Religionslærerforeningen
v/Kari Repstad
Knarrevikveien 6, 4638 Kristiansand S

e-post:
religionoglivssyn@gmail.com

ISSN 0802-8214

Medlemskap kan tegnes ved å betale kontingent:
Kr 300,- for enkeltmedlemmer
Kr 300,- for skoler og andre institusjoner
Postgiro: 7877 08 63243

Innhold

Leder: Menneske i sentrum	s. 4
TEMA: Menneske	
Per Anders Aas: Enklest mulig – men ikke enklere:	
Om humanisme og humanismeundervisning	s. 6
Dag Hareide: Noen tanker om humanisme i skolen	s. 12
Arnfinn Pettersen og Hans Christian Nes:	
Et livssyn for dyr med fornuft og moral:	
Humanisme som livssyn – og hvordan undervise om det	s. 17
Replikkveksling om humanisme og humanisme i skolen	s. 22
Shoaib Sultan: Den islamske humanismen, <i>fata morgana</i> eller fakta?	s. 27
Marie Rein Bore: Men så var det ondskapen:	
Litt om forholdet mellom humanisme og kristendom	s. 33
Geir Winje:	
Det autentiske menneske: Kropp og spiritualitet i neopaganismen	s. 39
Bår Stenvik: Etske superkrefter	s. 45
FRA LESVOS	
Paul Leer-Salvesen: Religiøs etikk og allmenn etikk – etter 22. juli	s. 49
Pål Repstad: Fra dogmer til estetikk?	
Perspektiver på religiøs endring i Norge	s. 54
Jan-Olav Henriksen: Religionskritikk i klasserommet	s. 60
FORENINGSNYTT	
Siri Lappegård og Gudrun Brennhagen:	
Reiserapport fra studieturen til Lesvos	s. 65
MIDTSIDENE	
Liv Gundersen, Wenche Fjell Gundersen, Åse-Lill Hardersen	
Siri Lappegård, Cecilia Melbye: Om ikoner	
FRA ARKIVET	
Asbjørn Aarnes: En annen humanisme – Den Annens humanisme	s. 70
HVA STÅR DERE FOR?	
Tuva von Krogh om Baha'i	s. 71
HELLIG MISUNNELSE	
Berit Hagen Agøy: Gjestfri feiring	s. 76
ET EUROPA I ENDRING	
Jose Maria Guardia: Religionsundervisning i Spania	s. 77
I DØDVINKELN	
Ingrid Flakerud: Om alawittene	s. 80
BOKMELDINGER	
Kjersti Løken: Inspirerende om religion, fortelling og identitet	s. 81
Ole Andreas Kvamme: Humanisme i vinden	s. 83
FORENINGSNYTT	
Filmseminar i Oslo og studietur til Tyrkia	s. 88